

De uniformen van het Leger van de Bataafse Republiek Deel II. De Cavalerie

ORGANISATIE

De reorganisatie van het leger na de omwenteling van 1795 bracht ook voor de cavalerie een concentratie met zich mede.

Het leger van de Republiek der Vereenigde Nederlanden telde behalve het escadron Gardes du Corps en het regiment Gardes te Paard een zevental cavalerieregimenten. Daarnaast het regiment Gardes Dragoners, twee regimenten dragonders en een tweetal huzarenkorpsen. Evenals dat bij de infanterie het geval was, werden de gardetroepen zo spoedig mogelijk opgeheven en wel de Gardes du Corps op 10 februari en de Gardes te Paard en de Gardes Dragoners op 25 januari 1795. De overschotten van de door de krijgsbedrijven van de afgelopen jaren sterk verzwakte cavalerieregimenten werden als volgt samengevoegd:

De resten van de regimenten Hessen Philipsthal, Bentinck en Van der Duyn van 's-Gravenroer werden ingelijfd in het op 8 juli 1795 opgerichte 1e Regiment Cavalerie.

Die van het regiment Oranje Carabiniers, Oranje Friesland, Van Tuyll van Serooskerken en Hoeufft van Oyen in het 2e Regiment Cavalerie.

De beide overgebleven dragonderregimenten, Hessen Cassel en Van Bijlandt werden samengevoegd tot het Regiment Dragoners, terwijl de twee huzarenkorpsen, Van Heeckeren en Timmerman verenigd werden in het Regiment Huzaren.

Deze organisatie bleef ongewijzigd tot 1803. Op 23 oktober van dat jaar werden de beide regimenten Cavalerie omgezet in het 1e en 2e regiment Lichte Dragoners. Het regiment Dragoners kreeg bij dat zelfde besluit de benaming van Dragoners van Linie.

Het 2e regiment Lichte Dragoners werd echter op 11 juni 1805 weer opgeheven en samengevoegd met het 1e regiment onder de benaming van 2e regiment Dragoners. De Dragoners van Linie werden nu het 1e regiment Dragoners genoemd.

Het regiment Huzaren bleef gedurende het bestaan van de Bataafse Republiek ongewijzigd. De samenstelling van het regiment was bij alle 3 onderdelen van het wapen gelijk.

Het bestond uit een staf: 1 kolonel, 2 luitenant-kolonels,

1 kwartiermeester, 1 eerste luitenant en 1 tweede. luitenantadjutant, 2 pikeurs, 1 zadelmaker en 1 veensmid.

De medische verzorging van het regiment berustte bij 1 chirurgijn-majoor, 1 tweede chirurgijn en 2 élèves. Hierbij kwam in 1804 nog een staftrumpetter.

Verder waren er per regiment 4 escadrons, ieder van 2 compagnieën. Deze laatste bestonden uit 1 ritmeester, een 1e en een 2e luitenant, 1 opperwachtmeester, 2 wachtmeesters,

1 korporaal- fourrier, 5 korporaals, 1 trumpetter en 64 man. De totale sterkte van het regiment bedroeg dus 24 officieren en 596 minderen.

In 1805 kwam er een kleine wijziging in de sterkte: elke compagnie telde nu 58 ruiters, doch het aantal trompetters werd op 2 per compagnie gebracht.

UNIFORMEN

A. De zware cavalerie en dragonders

Bij het besluit van 8 juli 1795 zou het 1e regiment Cavalerie gekleed worden als het voormalige regiment Hessen Philipsthal: witte rok met zwarte uitmonstering en rode voering het 2e regiment als het vroegere regiment Carabiniers, wit met lichtblauwe uitmonstering en voering.

Het regiment Dragonders zou de uniform van het voormalige regiment dragonders van Bijlandt krijgen, donkerblauwe rok met rozerode uitmonstering en voering.

De uitrusting van de cavalerist bestond, behalve uit de complete grote montering, uit 1 rijbroek, 4 linnen strookjes voor de das, 2 paar kousen, 3 hemden, 1 linnen kiel, 1 stalmuts, 1 poederzak, 3 kammen, 1 staartlint, 1 paar stevels met 1 paar stevelmanchetten, 2 paar laarzenborstels, 1 kleeborstel, 1 haverzak, 1 mondzak en een mantelzak.

De rok, 1 paar handschoenen, 1 das en 1 pallaskwast zouden om de 2 jaar vernieuwd worden, terwijl het vest, de broek, de hoed met toebehoren en de hierboven vermelde kleine monteringsstukken elk jaar vernieuwd zouden worden.

Er bestaat een uitvoerige beschrijving van alle onderdelen van de kleding en uitrusting door C.A. Geisweit van der Netten, die in 1795 als 2e luitenant bij het 2e regiment Cavalerie werd aangesteld.

De Cavalerie tijdens de Bataafsche Republiek

Beschreven door

C.A. Geisweit van der Netten

In 1795 als 2e luitenant bij het 2e regiment Cavalerie aangesteld, diende bij dit regiment, dat in 1803 het 2e Regiment Ligte Dragoners werd; in 1806 ritmeester-instructeur bij de Garde Huzaren, later bij het 2e Regiment Huzaren en 1e Regiment fransche huzaren.

KLEDING. Cavalerie beide regimenten wit, dragonders donkerblauw.

GROTE EQUIPEMENTSTUKKEN: Rok, vest, broek, hoed, das, handschoenen, mantel en stevels.

ROK. Lengte zodanig, dat de ruiter, knielend, de panden 3 vingers van de grond zijn.

1e Regiment opslagen, kleppen van zwart manchester, epauletten zwart, voering van rode saai.

2e Regiment kraag, kleppen, opslagen epauletten en voering bleu-mourant Dragoners alles couleur de rose.

De kraag staand, breed 3 ½ à 4 duim. De kleppen recht, lang tot de 2e en 3e knoop van het vest, breed 4 duim en kunnen beneden overgeknoopt worden; op elke 6 grote knopen, worden met 12 haken toegehaakt.

Opslagen rond, voorzien van 3 naast elkaar staande grote knopen, onderaan 4 kleine. De zakken met 3 grote knopen toegeknoopt.

De epauletten van kemelsgaren van de kleur van de kleppen, met laken gevoerd.

Aan de rok zijn 28 grote knopen met het regimentsnummer:

6 op de mouwen, 12 op de kleppen, 6 op de zakken en 4 achter in de schoot.

2 kleine voor de epauletten en 8 aan de mouwen.

VEST. Van laken, rond van onderen met een overslag en 2 rijen kleine knopen, open zakken. De kleur is paille.

BROEK. Stof en kleur als van het vest, behoort glad en zonder plooiën te zitten. De band juist op de heup] de knieband moet onder de knie goed sluiten. Op iedere pijp 5 knopen.

HOED. De rand is vóór 8, achter 8 ½ duim breed, met zwart lint omboord, waarin een koperdraad; ter weerszijden is een lint 1 el lang om hem onder de kin vast te binden; binnen in de hoeken zijn 2 troetels, voor de gemenen rood en wit, voor de onder- en opperofficieren zilver, rood en blauw. De lis der gemenen is zwart, de knoop wit, voor de onderofficieren van zilvergalon met een blauwe streep. Voor de officieren van geslagen zilver. De cocarde van zwart paardenhaar.

De panaches, tot wier bevestiging een stuk vilt aan de binnenzijde van de hoed genaaid is, dienen tot onderscheiding der rangen: die der gemenen zijn wit, der korporaals in het midden zwart, onder en boven wit; der wachtmeesters onder zwart, boven wit; der trompetters zwart en wit doorengemengd, Bij de officieren boven zwart, onder wit.

HALSDAS van zwart manchester met linnen gevoerd en met een stijf papier opgevuld, wordende achter vastgegespt; breedte volgens de hals. Tot egaliteit moeten de streepjes, die er opgenaaid worden niet minder dan 1/4 duim zichtbaar wezen.

HANDSCHOENEN zijn van hartsleder met aangezette kappen van buffelleider van 4 duim. MANTEL voor een ruiter benodigd 7 1/4 el laken, staande kraag 4 duim hoog en een liggende; de mantel in het midden achter 1 voet gespleten, wordt vóór met een koperen haak en oog vastgemaakt. De mantels der officieren van het 2e regiment hebben een bleu mourant staande en liggende kraag met zilver galon, haak en oog van zilver.

Kleur van de mantel als van de rok wit voor de cavalerie, blauw voor de dragonders.

STEVELS. Die der ruiters zijn van gebrand leder, dat onder in het gewricht van de enkel slap is. De naad is vóór; de neus carré. De kappen zijn van hetzelfde leder 7 duim hoog en 4; duim ingesneden. De omtrek der schachten is 1 el en 18 duim. De hak is 1; duim hoog, van hoefijzers en de neus van kleine spijkers langs de rand voorzien. Achter is een leder steun genaaid, spoordrager genaamd om deze op te houden.

Die der officieren zijn van slap leder met stijve kappen, terwijl derzelver naar achter en de neus minder carré is. De stevels van de wachtmeesters en trompetters hebben hetzelfde model.

MANTELZAK. Van laken met linnen gevoerd, waarvan het bovenste in de klep door een opening in tweeën verdeeld is. Zij is rond, lang 26 duim, dik over het kruis 8 1/2 duim. De klep is lang 8, breed 20, waarin 3 lederstootjes genaaid zijn welke met zoveel gespen en passanten op de mantelzak overeenkomen, wordende deze met 3 knopen gesloten.

Boven in de klep komt het poetsgereedschap, hiertussen de ledige haverzak en de Tourrage en piquettouwen boven op.

KLEINE MONTERING;

STEVELMANCHETTEN, komen 3 vingerbreed boven de stevels uit, om de broek tegen schoensmeer te beveiligen, zijn 12 duim lang en van 2 knoopsgaten voorzien om ze te kunnen omkeren.

STREEPJES worden ter breedte van 1/4 duim op de halsdas genaaid.

STAARTLINT. wit en zwart.

HALSSLOT = gesp.

HEMDEN. KOUSEN. KAMMEN (1 wijde, 1 nauwe 1 friseerkam)

BORSTELS : 1 was-, 1 glans- en 1 klederborstel,

POEDERZAK en KWAST.

EXTRA MONTERING.

Overrokken voor opper- en onderofficieren, frakken voor opperofficieren.

OVERROKKEN zijn van donkerblauw laken met dito saai gevoerd. Vóór overgeknoopt met een dubbele rij van grote knopen, mouwen rond en kunnen over de hand nedergeslagen worden, zijnde onder open en met 3 kleine knopen voorzien. De zakken zijn achter in de schoot. Sabel en écharpe worden over dezelve gedragen.

Het onderscheid tussen die der opper- en onderofficieren is dat de eerste een dubbele staande kraag hebben van lichtblauw of rood en een grote liggende van donkerblauw laken, terwijl de onderofficieren alleen een staande kraag van donkerblauw laken hebben.

FRAKKEN zijn van donkerblauw laken met bleu mourant dubbele staande kraag, passepoil en luisante voering. De mouwen zijn "en potte" met 3 kleine knopen. De frak wordt met 2 rijen, waarin 24 grote knopen met brede overslagen tot op de 2e knoop van het vest toegeknoopt en de panden opgehaakt.

DISTINCTIE - TEKENS. Epauletten, sabelkwast, panache, écharpe.

EPAULETTEN. Alleen voor officieren van zilver, voor stafofficieren van bouillons. Door die van de luitenant kolonels loopt één, door die van de majoors 2 zijden strepen. Die van de

ritmeesters zijn effen, van de 1e luitenants met één, die van de 2e luitenants met 2 zijden strepen.

SABELKWAST, of DRAGON der officieren is rond, peervormig van zilver binnen met rode en blauwe zijde. Die der onderofficieren rood met zilverdraad en een gele riem, daar die der officieren van zwart leder met zilver gestikt is.

ECHARPE van rode, blauwe en witte zijde; wordt alleen in dienst met de kwasten aan de rechterzijde, onder de uniform en over de overrok en frak gedragen.

PANACHE : Zie bij hoed.

Distinctietekens der wachtmeesters is één, der opperwachtmeesters 2 chevrons op de mouw, van de korporaal-fourrier één dito boven de elleboog, zijnde van smal zilvergalon en in de gedaante van een verkeerde V.

Na 18 jaren dienst wordt een blauw medaillon met één, na 28 jaren met 2 zilveren degens versierd ereteken op de linkerborst gedragen.

SCHABRAK. Is van laken, voor de ruiters met passement-galon, 2 duim breed, voor de onderofficieren en trompetters met zilvergalon breed 12 en 3/4 duim.

Die der officieren zijn van geel laken bij het 2e Regiment, hebbende onder het galon een rand van rood laken. Aan weerszijden in de hoeken één grote en twee kleinere platte zilverkwasten gelijk op de holsters, zijnde dezelve in alle opzicht 1 duim groter.

HOLSTERKAPPEN. Van laken, voor de ruiters met passement, voor de onderofficieren met zilvergalon 1 1/8 en 5/8 duim breed. Die der officieren zijn met hetzelfde soort galon als de schabrak bezet en hebben ieder 3 dergelijke zilveren kwasten. Behalve dit is aan ieder een valse holster van bruin leder, boven met zilver bezet, waardoor men met de pistolen de holsters tegelijk uitneemt.

WALTRAPPEN dienen aan de officieren om in dagelijkse dienst hunne schabrakken te sparen en zijn van trijp van de couleur der broek, aan de kant met franjes en passement bezet, met linnen gevoerd en daar de stevels komen met bruin leder bezet.

GEWONE EQUIPAGE : Mantelzak, haverzak mondzak en veldhalster.

VELDEQUIPAGE : Een piquetpaal, lang 42 voet, dik 2 1/4 à

Z 1/2 duim. Bij iedere tent of kameraadschap van 5 man wordt vereischt 5 vadem piquettouw. Dezelve wordt tussen de palen gespannen en er eens om geslagen.

FOURRAGESTRIKKEN. Per ruiter 2 fourragestrikken ter lengte van 18 voet en één pink dik, aan het eene eind van een ijzeren ring of houten knevel voorzien.

WATERTONNETJE. Elk ruiter bekomt een tonnetje met blikken hoepen en 2 krammen, waardoor een riem gaat, dragend het over de linkerschouder op de rug.

BROOD- en VLEESZAK. Over de rechterschouder draagt hij een dergelijke riem, waaraan een zak tot berging van brood en vlees, voorzien van een klep met een knoop en knoopsgat.

STALMONTERING: Buis, rijbroek en stalmuts.

STALBUIS: Wit bij de cavalerie, donkerblauw bij de dragonders, huzaren en Rijdende Artillerie, met een dubbele overslag en 2 rijen kleine knopen: is rond 3 vingers breed langer dan het vest, heeft staande kraag 3 duim hoog, spitse huzarenopslagen, biezen op al naden van de kleur der uitmontering. Op de linkerschouder een attache met knoop voor de patroentas. De mouwen onder open en met 2 knopen voorzien. Op de open zakken een knoop. Heeft in totaal 3D kleine knopen.

RIJBROEK, Bij de cavalerie grijs en bij de anderen van blauw laken, gaande tot op de enkel, gevoerd met hilversum; moettende over de andere broek geknoopt kunnen worden met benen knopen. Bij de cavalerie komt dezelve in, bij de anderen over de stevels. Vóór zijn 2 zakken met knopen. Er is een laken kruis in, dat over de knieën komt en versleten zijnde, met een zwart leder verwisseld wordt.

STALMUTS. Van de uniformkleur, rand, kwast en passepoil volgens de uitmonsteringskleur. Op de rand wordt met wit lint het nummer van het regiment, de letter van de compagnie en nummer van de ruiter genaaid.

Toch is deze uitvoerige uniformbeschrijving niet helemaal compleet. Geisweit van der Netten heeft zelf in een aantal tekeningen hier een aanvulling op gegeven.

Deze tekeningen, figuren uit de hogere rijkunst, tonen ons officieren en manschappen in verschillende tenues. De officieren zien wij behalve in de volledige montering, met en zonder sjerp, ook in een witte frak met dubbele staande kraag van lichtblauw laken, lichtblauwe biezen en pandopslagen en met 2 rijen knopen.

Daarnaast is er ook een officier in een witte frak met één rij van waarschijnlijk 9 knopen, eveneens met lichtblauwe kraag, pandomslagen en biezen. Mét de in de beschrijving genoemde donkerblauwe frak zijn er dus blijkbaar 3 verschillende typen frak in gebruik geweest.

Verder zien wij in deze serie tekeningen behalve de gewone stijve laarzen ook korte slappe huzarenlaarzen met kwastjes en haksporen met gebogen halzen dragen.

Tevens worden hier de in de beschrijving vermelde waltrappen van geelachtige trijp duidelijk afgebeeld.

De manschappen zijn afgebeeld in de grote tenue en in de stalbuis.

Wij moeten deze beschrijving dateren in de jaren vóór 1798, want de lis op de hoed wordt hier nog beschreven als zwart. Deze werd in 1798 gewijzigd in wit.

Wij zouden nog nader kunnen preciseren, want in 1797 werd er voorgeschreven, dat de kleur van de kraag, biezen en epauletten bij het 2e regiment zou worden vervangen door karmozijnrood. Deze verandering was echter van korte duur, want op 15 augustus 1798 werd de kleur van de kraag, enz weer teruggebracht tot lichtblauw. Aangezien de kleding vernieuwd zou worden in de zomer van 1797 en daarna weer in 1799, kunnen wij aannemen dat het regiment toch nog 2 jaar lang met de rode kraag, biezen en epauletten geprikt heeft.

J.A. Langendijk heeft dit ook in een aquarel, gedateerd 1798, vastgelegd.

Hierdoor zouden wij tot de conclusie komen, dat de beschrijving door Geisweit van der Netten uit 1796 zou stammen.

De overgang van zware cavalerie naar lichte dragonders bracht verschillende veranderingen in de uniform met zich mede, al bleven de kleuren van de uitmontering voor beide regimenten onveranderd.

De hoed werd vervangen door een helm of kaske van zwart gebrand leer met om de bol een band of turban van rood katoen, die bevestigd was met witmetalene kettinkjes en aan de achterzijde gesloten was met een ronde gesp. Aan de voorzijde op de rode turban een witmetalene band in de vorm van een lint met daarop de woorden " LIGTE DRAGONDEERS ".

De kaske werd bekroond door een kuif van zwart bont. Rangezien er geen enkel exemplaar van deze kastres meer aanwezig is, moeten wij de beschrijving zo goed en zo kwaad mogelijk uit bestaande tekeningen maken. De kaske was duidelijk een nabootsing van de helm van de Engelse lichte dragonders, de z.g. "Tarleton helmet", en deze had de kuif van berenbont. Aan de linkerzijde was een zwarte cocarde met daarachter een koker voor de witte pluim.

Voor- en achterklep waren gevat in wit metaal, de stormbanden van zwart leer met witmetalene ringen bezet.

Aan de achterzijde van de helm zou nog een kwast zijn ter onderscheiding van de compagnieën, maar hoe deze er uitzag, is uit de bestaande tekeningen niet op te maken.

Waarschijnlijk bestond deze uit een stukje gekleurde stof, dat aan de witmetalene gesp bevestigd was.

De rok kreeg korte panden, zodanig, dat als de man geknield lag, deze niet meer dan 10 ½ duim van de grond moesten komen. De voorpanden en borstkleppen waren vierkant gesneden, zoals men dit noemde "colletsgewijs".

Alle knoopsgaten, 8 aan iedere zijde van de borstklep en 3 op de opslagen waren bezet met lissen van wit galon. Op de kraag aan weerszijden nog 2 dergelijke lissen.

Het vest was rond gesneden met 2 rijen kleine uniformknopen en evenals de broek van wit laken.

De hoge stijve stevels werden vervangen door slappe huzarenlaarzen, aan de bovenrand een weinig ingesneden, met ijzeren sporen. Het leerwerk en de stalkleding ondergingen geen wijzigingen.

De officieren droegen dezelfde uniform met de lissen en knopen van zilver. Hierbij de epauletten volgens rang, zoals reeds eerder beschreven is. De sjerp kwam te vervallen en werd als dienstteken vervangen door een patroontas met zilveren klep, waarop het wapen van de Staat in verguld metaal (net als op de ringkragen van de officieren van de onbereden wapens). De patroontas-bandelier was van de kleur van de uitmonstering, aan beide zijden geboord met zilvergalon en in het midden versierd met een zigzag lopend zilveren galon.

De kaskes had de metalen ornamenten van zilver en een witte pluim met zwarte top.

In kleine tenue droegen de officieren een frak van lichtblauw laken; voor het 1e regiment met de kraagopslagen en borstkleppen van zwart manchester, voor het 2e regiment met gele kraag, de opslagen en borstkleppen van de kleur van de frak met gele biezen. Hierbij werd de hoed gedragen met zwarte cocarde, zilveren lis en knoop en witte pluim met zwarte top. Een miniatuur van een officier uit dit tijdvak toont nog een ander type, n.l. een lichtblauwe frak met één rij zilveren knopen op de borst, zwarte kraag en biezen, zilveren epauletten.

Bij de frak moest volgens de voorschriften een lichtblauwe pantalon gedragen worden. Een afbeelding van een officier van het 1e regiment uit de z.g. Serie Weiland toont echter de frak in combinatie met de normale strogele pantalon en laarzen.

Langendijk geeft daarentegen weer een afbeelding van de lichtblauwe frak met een broek van dezelfde kleur.

De overrokken van de officieren waren van lichtblauw laken met 2 rijen van 10 grote uniformknopen, kleine dubbele staande kraag van de kleur van de borstkleppen. De rond afgesneden, grote liggende kraag was van achteren 8 duim breed en rondom bezet met zilveren galon. De hoofdofficieren hadden 2 galons, het bovenste 1 duim breed en het onderste 1 ½ duim. De ritmeesters één galon van 1 ½ duim breed en de luitenants één galon van 1 duim breedte. De opslagen waren rond en niet gesloten, zodat zij bij slecht weer over de handen neergeslagen konden worden. De overrokken waren vrij lang; zij moesten tot ¾ voet van de grond afhangen. Er werden geen epauletten op gedragen, de rang van de officieren bleek voldoende duidelijk uit de galons om de grote kraag.

De sabel werd met de koppel over de overrok gedragen, dat is dus anders dan bij de infanterie waar de overrok voorzien was van een split om het gevest van de degen door te laten. De onderofficieren en de korporaals-fourrier droegen dezelfde uniform als de manschappen doch de lissen waren hier van zilvergalon. Verder de rangdistinctieven zoals reeds eerder beschreven.

Over de uniformen van de trompetters is weinig bekend. De uniformbeschrijving van 1802 vermeldt er niets over. Dok in de beschrijving van Geisweit van der Netten wordt er met geen woord over gerept. Er staat alleen, dat de pluim op de hoed voor de trompetters zwart en wit doorengemengd is en dat de galons op de schabrak evenals bij de onderofficieren van zilver zijn. Dit laatste wordt bevestigd in de uniformbeschrijving van de lichte dragonders van 3 juli 1804. Voorts staat daar ook nog dat de lissen op de rok net als hij de onderofficieren van zilvergalon zijn. Hetzelfde geldt voor de met geel koper gemonteerde sabels en de geelkoperen sporen.

Wij zouden dus de gevolgtrekking kunnen maken, dat de trompetters geen speciale uniformen hadden, zoals dat in die jaren veelal gebruikelijk was.

Wanneer men echter de tekeningen van Suhr, de burger van Hamburg, bestudeert, zou men een min of meer vermetele conclusie kunnen trekken omtrent de trompettersuniformen. Suhr heeft n.l. het 2e regiment kurassiers, voortgekomen uit het in 1805 gevormde 2e regiment dragonders, in 1806 of 1807 gezien. Hoewel Lodewijk Napoleon toen al lang een nieuwe uniform voor het regiment had bedacht, werden de oude uniformen van de beide regimenten Bataafse lichte dragonders nog algemeen gedragen, naast de nieuwe uniform van 1806.

Suhr heeft o.a. 2 trompetters getekend, die wellicht nog de oude uniformen droegen uit de Bataafse tijd, n.l. een trompetter draagt een lichtblauwe rok met witte kraag en vierkant gesneden borstkleppen, beide met gele biezen. Op de kraag aan beide zijden twee en op de borstkleppen aan elke kant 8 lissen van wit of zilver galon. Verder witte epauletten. Het is dus geheel de uniform van de lichte dragonders van 1804 in gewisselde kleuren, iets dat in die jaren vaak voorkwam.

De tweede trompetter draagt een lichtblauwe frak met gele kraag en biezen, zoals voor de officieren en onderofficieren van de lichte dragonders was voorgeschreven. Hierbij draagt hij een geel vest met één rij witmetalen knopen en de grijze rijbroek met zwart leer bezet. Deze laatste ook volgens het model van 1804.

Hierbij dragen beide trompetters weliswaar de nieuwe kurassiersshelm met afhangende paardestaart naar Frans model, maar gezien de vele combinaties van oude en nieuwe uniformstukken op de tekeningen van Suhr, pleit dit niet tegen de bovengenoemde theorie. Een enkele merkwaardige aantekening in het dagboek van een burger van Krefeld wil ik nog vermelden:

"21 April 1801. Diese Morgen kamen viele Reuter mit Turkisch Musik, sie hatten weisse Röck mit schwarze Aufschlag und Umschlag und roth Futter" (Sic)

Het gaat hier duidelijk over het 1e regiment Cavalerie van het Bataafse leger, maar wat er met die "Turkisch Musik" bedoeld wordt, is niet recht duidelijk. Het is mogelijk dat er naast trompetters ook nog pauken, trommels of bekkens in de "tête-de-colonne" opgenomen waren. Het is jammer, dat de dagboekschrijver niet meer bijzonderheden vermeldt.

Voor de dragonders kan men aanvankelijk met de beschrijving van Geisweit van der Netten volstaan wanneer men maar bedenkt, dat de kleur van de uniform donkerblauw met rozerode uitmonstering is. Bij de reorganisatie van 1803 werden kleine veranderingen in de uniform aangebracht.

De voornaamste was, dat de hoed op 4 december 1804 vervangen werd door een kaske van geel koper met afhangende paardestaart naar Frans model. Om de bol was een rand van bruin bont, vóór en achterklep waren van zwart leer met een koperen rand. Verder stormbanden met geelkoperen schubben en rozetten en een rode pluim.

De rok kreeg kortere panden met daarop als versiering donkerblauwe granaten met rode vlammen. De borstkleppen werden vierkant gesneden zoals bij de lichte dragonders, evenwel zonder de lissen. De opslagen waren rond met 3 knopen, de epauletten hadden een band van donkerblauw laken met rozerode bies en witte franje. De hoge stevels werden vervangen door huzarenlaarzen. Voorts werd er nog een donkerblauwe rijbroek ingevoerd. Deze was met zwart leer bezet en had op de zijnaden een rozerode band, waarop een groot aantal kleine witmetalen knopen.

Uit de al eerder vermelde tekeningen van Suhr, die dit regiment in Hamburg zag in de jaren 1806 tot 1808, kunnen wij nog allerlei details putten. Het regiment was toen officieel al het 3e regiment huzaren geworden bij de organisatie van 17 september 1806, doch was toen nog volledig als dragonders gekleed.

Suhr tekende o.a. dragonders in stalkleding: donkerblauwe stalmuts met een witte granaat aan de voorzijde en 2 smalle witte galons om de band. Aan de afhangende muts een kwast met rode en blauwe franje. Het stalbuis was eveneens donkerblauw met rode kraag en biezen langs de voor- en onderzijde van het buis; opslagen met donkerblauwe gulpen en rode biezen, witte knopen. Wij zien het stalbuis open gedragen, d.w.z. de voorpanden zijn net als de kleppen op de rok omgeslagen en aan de 2 rijen knopen vast geknoopt.

Verder zag Suhr nog de grote donkerblauwe mantel dragen en een soort klein tenue rok met rode kraag, maar met de kleppen en omgeslagen panden donkerblauw met rode biezen.

In het algemeen wil ik nog opmerken, dat op de tekeningen van Suhr het rood niet rozerood maar gewoon kraprood is en dat hij de granaten op de panden van de rok steeds wit kleurt.

BEWAPENING

De bewapening van de 2 cavalerieregimenten bestond oorspronkelijk uit een rechte sabel of Aallas, een karabijn en een pistool. Reeds in augustus 1795 werden de karabijnen bij de regimenten Cavalerie afgeschaft. De dragonders daarentegen werden toen met mousquetons, karabijnen met bajonet, bewapend.

Het jaar 1800 bracht de vaststelling van nieuwe modellen sabels voor de zware cavalerie en voor de huzaren.

De regimenten Cavalerie kregen sabels met rechte kling, gevest en schede van ijzer, de dragonders en huzaren een sabel met een licht gebogen kling, eveneens met ijzeren gevest en schede. De sabelkwast was voor de cavalerieregimenten en voor de dragonders van leder, voor de huzaren was de sabelkwast rood.

Toen de regimenten Cavalerie omgezet werden in lichte dragonders, werd de bewapening weer uitgebreid met een karabijn. Verder 2 pistolen en een sabel met gebogen kling, ijzeren gevest met stootplaat en ijzeren schede. De wachtmeesters en de trompetters kregen een sabel met geelkoperen gevest zonder stootplaat en geelkoperen schede.

De officieren kregen een dergelijke sabel met tombak gevest en een zwart lederen schede met tombak garnituur. Een en ander is op de gouaches van Geenaert duidelijk te zien. Voorts bezit het museum een serie fraaie aquarellen met de modellen van de draagbare wapens uit de periode van 1805 tot 1810.

PAARDETUIG

De beschrijving van Geisweit van der Netten laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Bovendien heeft hij een aantal tekeningen gemaakt, die ons tezamen met de gouaches van Geenaert een duidelijk beeld geven. Hierbij dient opgemerkt te worden, dat de schabrak van het regiment Dragonders, later Dragonders van Linie, anders van vorm is dan die van de regimenten Cavalerie en Lichte Dragonders. Deze is n.l. veel puntiger gesneden, terwijl ook de vorm van de holsterkappen anders is.

Suhr tekent een dragonder van het 1e regiment met een donkerblauwe schabrak met een dubbel galon, wit met rode biezen er tussen en in de achterpunt een witte granaat.

Het zadel van de dragonders is ook duidelijk anders dan dat van de regimenten Cavalerie, hetgeen goed te zien is op de gouaches van Geenaert. Waarschijnlijk kregen de lichte dragonders het zelfde zadel, zoals dat beschreven staat in het besluit van 3 juli 1804: Zadel van bruinachtig geel leer, van achteren verheven, geboord met een koperen rand; voortuig, stoot- en staatriem, pakriemen, kapel, rijtasch, stijgriemen, hoofdstel en karabijnschoen zwart, met zwarte gespen: de nood- en mantelriemen van geel leder.

DE HUZAREN

Het regiment huzaren zou volgens het besluit van 8 juli 1795 de uniform van het regiment huzaren van Heeckeren 'aannemen: zwarte dolman met lichtblauwe kraag en opslagen, witte tressen, galons en knopen. Hierbij een lichtblauwe broek met witte galons en een zwarte huzarenmuts met blauwe vleugel en witte vangsnieren. De rode uniform van de huzaren van Timmerman zal oorspronkelijk nog wel door een deel van het regiment afgedragen zijn.

Al spoedig werd besloten de kleur van de uniform te wijzigen in blauw (18 augustus 1795), welke wijziging vermoedelijk in de zomer van 1797 haar beslag zal hebben gekregen. Dan zouden de huzaren de volgende kledingstukken nieuw ontvangen:

1 pels, 1 dolman, 1 broek, 1 huzarenmuts, 1 sabelkwast, die alle om de 2 jaar vernieuwd zouden worden.

Jaarlijks zouden zij daarboven nog ontvangen: 1 dolman of vest, 1 broek, 1 muts, 2 hemden en één paar laarzen.

De eerste uitvoerige beschrijving van de blauwe uniform stamt uit 1802, t.w.:

Donkerblauwe dolman, rode kraag en opslagen, gele tressen, galons en knopen.

Donkerblauwe pels met gele tressen, galons en knopen, afgezet met wit bont. Driekleurige huzarensjerp, bestaande uit 3 groepen van rode, witte en blauwe koorden; de knopen of schuivers, die deze strengen van elkaar scheidde, waren van rode, witte en blauwe koordsaaigevlochten. De z.g. zweep en kwasten waren eveneens driekleurig. Donkerblauwe pantalon met gele galons op de zijnaden en met z.g. hongarse knopen van geel galon op de dijen.

De huzarenmuts was van het destijds algemeen in zwang zijnde model: een conische muts van zwart vilt met een aan de achterzijde bevestigde puntig toelopende lap of "vleugel", die aan de éne zijde zwart en aan de andere zijde rood was en die naar verkiezing loshangend of om de muts gewikkeld kon worden gedragen. In het laatste geval werd dan meestal de rode zijde naar buiten gedragen. Verder zat aan de linkerzijde van de muts nog de zwarte kokarde met lis van geel galon en koperen knoop. Achter de kokarde werd een driekleurige pluim gestoken. Ten slotte was er nog een vangsnier van driekleurig koord. Het leerwerk was geel met geelkoperen garnituur.

Een en ander is zeer duidelijk afgebeeld in een drietal gouaches in Genaerts "Bijzondere Kleding van de Bataafsche Troupes".

Deze uniform zou behoudens kleine wijzigingen gedragen worden tijdens de gehele levensduur van de Bataafse Republiek en van het Koninkrijk Holland en zelfs na de inlijving bij Frankrijk door het 11e regiment (ex 2e regiment Hollandse huzaren) van het keizerlijke Franse leger.

In het laatste jaar van de Bataafse Republiek, bij besluit van 9 mei 1806, werd de huzarenmuts naar de trend van die dagen vervangen door een viltten schako. De zwarte panache met gele top, die tussen 1802 en 1806 de driekleurige had vervangen, werd nu zelf weer vervangen door een geheel zwarte pluim.

In een serie gouaches van Gevaert, daterend uit 1805, zien wij een huzaar met een schako met een afhangende rode "vleugel" en een rode pluim. Mogelijk is dit een ontwerp, maar het is ook heel goed mogelijk, dat deze tussenvorm, die wij bij de Franse cavalerie uit die dagen herhaaldelijk tegenkomen, werkelijk nog gedragen is.

Officieren.

De officieren droegen dezelfde uniform als de troep, doch met gouden galons, en tressen en verguld metalen knopen.

De donkerblauwe overrok was van hetzelfde model als voor de andere cavaleriekorpsen, alleen met dit verschil, dat deze voorzien was van 2 rijen van 18 knopen en dat de kleine staande kraag van ponceaurood laken was. Vanaf 1804 was de grote kraag ook hier versierd

met gouden galons volgens rang (zie bij de beschrijving in het hoofdstuk betreffende de dragonders).

Hoewel hierover geen bepalingen te vinden zijn, droegen de officieren van het regiment huzaren in dagelijkse tenue vaak een pels met snoeren van een lichter blauw dan de kleur van het laken, vergulde knopen en zwart bont. Het bewijs hiervoor hebben wij in enkele portretminiaturen van Bagelaar.

BEWAPENING

Zoals reeds eerder werd vermeld, werden in 1800 nieuwe modellen sabels ingevoerd. Die van de huzaren waren, evenals die van de dragonders, licht gebogen en met ijzeren gevest en schede. Deze sabel is op de gouaches van J.J.Genaert afgebeeld.

In de eerder genoemde serie aquarellen van draagbare wapens in ons museum komt een dergelijke sabel voor met ijzeren gevest met één beugel, doch met een met leer beklede schede met ijzeren garnituur. Een notitie vermeldt, dat hetzelfde model ook met messing gevest en garnituur bestond.

De sabelkoppel was van zwart leder met dito af hangriemen, terwijl het overige leerwerk geel was.

De sabeltas was bekleed met rood laken met de letters B.R. in geel geborduurd en rondom een rand van geel galon. Verder bestond de bewapening uit een karabijn en pistool.